



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

## **Institutiones Canonicae Sive Ius Ecclesiasticum**

**Wiestner, Jacob**

**Monachii, 1706**

XXIV. Quod quis mandatô facit iudicis, dolô facere non videtur; cùm habeat parere neceße.

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62649](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62649)

atum non est, nec pœna esse potest, l. Si pœator 31. ff. ad L. Aquil. & c. Cognoscetes 2. de Constitut. Omnis enim pœna, Si justa est, peccati pœna est, & supplicium nominatur, sententia est S. Augustini Lib. 1. Retract. cap. 9. & ut Vlpianus ait, Pœna est noxa vindicta, l. Aliud 31. pr. ff. ad L. Aquil. ac proinde noxam sive peccatum & dolum, vel saltem culpam præsupponit.

2. Quæ ad infringendam Regulæ vim adducuntur, vel sine culpa punitorum exempla, si penitentiùs inspiciantur, non sunt: vel sunt instantiæ seu casus pertinentes ad exceptionem, Nisi subsit causa, Regulæ insertam: & ex justa causa puniri, sive damno & pœnalitate aliquâ affici permittentem eum, qui à culpa est immunis; sic enim ab Ordinibus & beneficiis Ecclesiasticis, præter illegitimè aut ex parentibus hæreticis natos arcentur, qui feminâ ab alio corruptam ignarus duxit, cum eaque matrimonium consummavit, can. Præcipimus 10. dist. 34. & iudex etiam, à quo reus ad mortem vel membri mutilationem per sententiam iustam est condemnatus, can. 1. dist. 51. can. His à quibus 23. q. 8. & c. Simili modò beneficium dimittere tenetur, qui id consecutus est per Simoniam, ipsò ignorante, ab alio commissam, c. Nobis 27. de Simonia & c.

3. Ratio exceptionis est; quia potestas summi Principis, Ecclesiastici quidem ad beneficia Officiaque Ecclesiastica, res & jura ad loca & personas Ecclesiasticas pertinentia, can. Cum tunc 9. q. 3. & c. Licet 2. de Præb. & dignit. in 6. Sæcularis autem ad honores & munera civilia, resque bona & jura etiam privatorum se extendit, l. Bene à Zenone 3. C. de Quadrigenii præscript. ut, licet de iis non pro libitu suo, ex justa tamen & publica, ille Ecclesiæ & Catholicæ Religionis: iste verò Reipublicæ causa disponere, eaque subditis eti-

am non merentibus denegare, auferre vel transferre legali aliavé ordinatione valeat, Panormit. in e. Cum in Ecclesiis 7. de Constitut. n. 7. Jason in l. Barbarius 3. ff. de Offic. Prætor. n. 24 & Gaill. Lib. 2. observat. 26. n. 3.

## REGULA XXIV.

Quod quis mandatò facit iudicis, dolo facere non videtur; cum habeat parere necesse.

## SUMMARIUM.

1. Sensus & ratio Regulæ,
2. Etiam in patre, Prælato & c. locum habentis:
3. Nisi aliquid contra Jus Naturale vel Divinum,
4. Aut potestatem suam excedens,
5. Vel ad Officium suum non pertinens, mandet.

Sensus est, Ad dolo excusatur, qui iudicis mandatò facit aliquid vel omittere. Ratio ipsâ Regulâ redditur; quia Necesse habet parere; cum iudicis, ad Officium suum pertinentium aliquid præcipientis, mandatò propter auctoritatem ejus publicam parendi necessitas subditos maneat; ut, si ejus mandatò non obtemperent, dolo non carere præsumantur, Reg. Non potest 119. in Pandectis: necessitas autem doli præsumptionem facit cessare, l. Mater 2. C. de Calumniat. imò inducit præsumptionem contrariam, doli & fraudis omnis absentis, l. Si stipulatus 81. §. 1. ff. de Solutionibus. Confirmatur; quia iudex quæcunque facit ac jubet, justè facere ac jubere præsumitur, c. Sicut 18. in fine, de Sent. & rejudic. & l. fin. ibi Quod non arbitra-

Fiff

bitra.

*bitramur, C. de Offic. jud. Civil.* Ergo etiam is iuste facere & extra dolum esse præsumendus est, qui ejus iustitiam obtemperat.

2. Quin istius Regule argumentò non solum is, qui iudicis, & multò magis Principis, *l. Quod Princeps 23. ff. de A qua pluvia arc.* sed etiam, qui patris Prælati, domini aut alterius sui superioris mandato obtemperet, à dolo excusatur; cum parere etiam ipse habeat necesse: & sicut ii, quorum mandato obtemperat, honestè iustitiam mandare, sic ipse mandata exequendo iustè honestèque & nihil fraudulenter ac dolosè facere præsumatur, *Peckius ad hanc Reg. n. 3.*

3. Hæc tamen etiam admittunt, imò exposcunt declarationem & exceptionem, *Nisi iusta sit causa non parendi*: qualis imprimis est, si iudicis &c. mandatum adversetur Juri Naturali aut Divino; sic enim, quantumvis iudex mulieri præcipiat; ut viro conjugale debitum reddat, & excommunicationis censurâ urgeat renuentem, ipsa tamen, nuptialis impedimenti inter se & virum intercedentis conscia, parere nec tenetur, neque illasâ conscientiam potest, *c. Literas 13. de Rescriptis. spol. & c. Inquisitioni 44. de Sent. excom.* quòd id Naturali ac Divino Jure vetitum sit. Simili modò sententiam allegationibus falsis à iudice obtentam is, pro quo lata est, observare, eaque sibi adjudicatum retinere non potest; quòd litem moverit injustè & contra propriam conscientiam: contra quam agens ædificat ad gehennam, *c. Inquisitioni cit. ubi Anchoran. n. 1.*

4. Deinde, si iudex inferior aliquid mandet contra Jus manifestum; cum enim in eo dispensandi careat potestate; ac proinde ejusmodi mandatò excedat limites sibi concessæ potestatis & usurpet ju-

risdictionem, quam non habet, ei perinde, ut extra territorium suum Jus dicenti, impune non paretur, *l. fin. ff. de Jurisdic. & l. i. §. i. in fin. ff. de Ferris.*

Demum, si mandet, quod ad ipsius officium non pertinet, *l. Factum 170 ff. de R. J.* cum, si iudex ad rem certam datus, de aliis ad eam non pertinentibus pronuntiârit, nihil legis videatur, *l. 1. C. Si à non compet.* uti &, si absque causæ cognitione, vel alterâ parte non citatâ, ad unius instantiam procederet; cum tali casu pro iudice, ejusque decreto & mandato non præsumatur, *c. Conquerente 8. de Rescriptis. spoliat. Gaill Lib. 2. observat. 76. n. 5.*

## REGVLA XXV.

*Mora sua cuilibet nociva est.*

### SUMMARIUM.

1. Mora est Culpabilis & damnosa dilatio debiti.
2. Alia ex Persona est, & alia ex Re.
3. Illa legitima hominis interpellatione.
4. Ista ipsò Jure & lapsu temporis inducitur.
5. Mora effectus.
6. Regule sensus & declaratio.
7. Eiusque declarata ratio.
8. Jura, moram unius alteri nocivam suadentia.
9. Id, quod suadent, non persuadent.
10. Suadentia, suam moram alicui non nocivam.
11. Moroso debitori, etiam ipsa non patrocinantur.

**M**Ora generatim quædam Dilatio seu tarditas: speciatim & in propositæ Regule sensu accepta, est Culpabilis ac damnosa